

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Доницхон байналмилалии забонҳои
хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода,
доктори илмҳои филология, профессор
Гулназарзода Ж. В.

«_____» соли 2023

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Қодиров Ҷаъфар Ашӯрович дар
мавзуи “Асосҳои педагогии омӯзиши технологияҳои компьютерӣ ба
донишҷӯён-мутахассисони ояндаи равияҳои иқтисодӣ дар муассисаҳои
таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи
илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 –
Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст

Муҳтавои таҳқиқоти диссертационии Қодиров Ҷаъфар, ки дар он
Асосҳои педагогии омӯзиши технологияҳои компьютерӣ ба донишҷӯён-
мутахассисони ояндаи равияҳои иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти
олии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳқиқу баррасӣ шудааст, ба бандҳои зерини
шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи
педагогика ва таҳсилот: **банди 3** – «Антропологияи педагогӣ» (низомҳои
/шароитҳо/ рушди шаҳс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот), **банди 4** –
«Назария ва консепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими
кӯдак дар давраҳои гуногуни ба камол расидани ў; фардикунонӣ ва
тағриқаи таълим; намудҳо ва амсилаҳои таълим, доираи татбиқи онҳо;
технологияҳои таълим; консепсияҳои рушди таъминоти таълимӣ-
тарбиявии раванди таълим ва воситаҳои таълим, маҳсусиятҳои таълим
дар зинаҳои гуногуни таҳсилот) мутобиқат дорад.

Саҳми илмии довталаб дар ҳалли масъала ва коркарди мавзуи илмӣ.

Мубрамии мавзуи барои таҳқиқоти диссертационӣ интихобнамудаи
Қодиров Ҷаъфар бо он муайян карда мешавад, ки бори аввал вазъи
умумии мавҷудаи тайёрии донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ дар соҳаи
истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар
фаъолияти қасбӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
мавриди таҳлил қарор дода шудааст. Тавсияҳо оид ба номгӯй ва самти
рушди салоҳиятҳои зарурӣ дар донишҷӯёни равияҳои иқтисодӣ дар

муассисаҳои таҳсилоти олии истифодабарии технологияҳои коркард ва пешниҳод шудаанд.

Аз ин лиҳоз, натиҷаҳои таҳлили вазъи муосири низоми мавҷудаи коркарди салоҳиятҳо дар соҳаи истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар фаъолияти касбии донишҷӯёни равияи иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, натиҷаҳои таҳлили вижагиҳои ихтиноснокӣ-салоҳиятнокии хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олий дар самти омӯзиши донишҳо, маҳорату малакаҳои истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ мавриди омӯзиш ва коркард қарор дода шудааст.

Инчунин натиҷаҳои таҳлили сатҳи мувоғикати мазмуни амалкунандаи таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақсаду вазифаҳои азхудкуни технологияҳои касбии компьютерӣ аз ҷониби донишҷӯён, натиҷаҳои таҳлили вазъи амалии раванди омӯзиши технологияҳои компьютерӣ ба мутахассисони ояндаи равияи иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва натиҷаҳои озмоиши педагогӣ оид ба ошкорсозии сатҳи малака ва салоҳиятҳои заминавии донишҷӯёни соли якуми таҳсили факултетҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ш.Душанбе дар самти истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ барои рушди минбаъдаи он то сатҳи зарурӣ дар фаъолияти минбаъдаи касбӣ муайян карда шудаанд.

Аҳамияти таҳқиқоти диссертационии Қодиров Ҷаъфар дар он аст, ки он бо дарназардошти талаботи замони муосир ба таълиму тарбияи донишҷӯёни муассисаҳои олии касбии равияи иқтисодӣ ва дар заминаи таҳаввулоту ислоҳоти куллие, ки солҳои охир дар низоми таҳсилоти олии кишвар, маҳсусан, вобаста ба гузариш ба муносибати босалоҳият дар таълим ба вуқӯъ омаданд, коркард ва пешниҳод шудааст.

Аз ин лиҳоз, таҳқиқоти мазкур дорои аҳамияти амиқи назариявию амалӣ буда, бо муҳиммияти ҷамъбости илмӣ, ки дар диссертация инъикос гардидаст ва хулосаҳои асосӣ дар қисмати таҳлили раванди истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими донишҷӯёни ихтиносҳои иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташаккули донишӯ салоҳиятҳои зарурӣ дар онҳо муайян карда мешавад.

Муносибатҳои назариявӣ-методологӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин роҳбарияти муассисаҳои таҳсилоти олии мамлакат ҳангоми коркарди барномаҳо оид ба рушди идоракунии сифати таълим дар асоси

технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ, инчунин дар муассисаҳои таҳсилоти олий дар раванди таълимӣ курси маҳсус, ки бо фаъолияти таълимии омӯзгор дар шароитҳои истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилотӣ-иртиботӣ дар раванди педагогии муассисаҳои таҳсилоти олий алоқаманд аст, ба ҳисоб гирифта шуда, мавриди истифода қарор дода ҳоҳанд шуд.

Муаллифи диссертатсия мақсади таҳқиқот ва фарзияни онро дуруст муайян карда, барои анҷом додани пажуҳиши илмӣ ҳаллу фасли проблемаҳои мухимро ба монанди: ҷустуҷӯ, муайянсозӣ ва асосноккунии роҳу усуљҳои самараноки ҳалли проблемаи Салоҳиятҳои касбии донишҷӯёни ихтисосҳои равияи иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олий дар самти истифодаи технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ ташаккул мейёбад, агар:

- дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйиротҳо дар соҳаи татбиқи технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботии низоми таҳсилоти олии касбӣ мутобиқ ба талаботи Низоми Болонии таҳсилот ба роҳ монда шаванд;
- барои ракобатпазирии мутахассисон дар бозори меҳнат, ки мутобиқи низоми таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон тайёр карда мешаванд, ба онҳо салоҳиятҳои маҳсус, ки бо технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ алоқаманданд, омӯзонида шаванд;
- ташаккули салоҳиятҳои зарурӣ дар донишҷӯёни равияҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба сатҳи ҷаҳонӣ мувоғиқ бошад, бо истифодаи технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ амалӣ карда шавад;
- муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо таҷҳизот ва технологияҳои муосири компьютерӣ таъмин карда шаванд ва ин таҷҳизоти таълимӣ дар раванди омӯзиши мутахассисони равияҳои иқтисодӣ васеъ истифода бурда шаванд;
- барои довталабоне, ки ба ихтисосҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистон дохил мешаванд, инчунин донишҷӯёни курсҳои якум, машғулиятҳои иловагӣ ташкил ва гузаронида шавад;
- барои донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистон курсҳои иловагӣ оид ба омӯзиши асосҳои математика ва информатика ташкил ва мунтазам баргузор карда шавад;
- моделҳои заминавии азхудкунии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ аз ҷониби донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ ва омилҳои мазмуни таълимӣ фанҳои иттилоотӣ ба донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ коркард ва мавриди истифода қарор дода шаванд.

Таҳлилу баррасии натиҷаҳои дар ҷараёни таҳқиқот ва корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ бадастовардаи унвонҷӯй Қодиров Ҷаъфар аз он далолат мекунанд, ки фарзияҳои аз ҷониби муаллифи диссертатсия пешниҳодшуда тасдиқи амалии худро ёфтаанд.

Дар боби якуми диссертатсия метавон ҷор афзалияти асосии истифодабарии компютерро дар раванди таълим муайян намуд. Афзалияти якум аз он иборат аст, ки шароитҳои таълим бо ёрии компютерҳо боз ҳам шавқовар мегардад. Дуюм, компютерҳо алоқаи баргардандаи фавриро дошта, барои худислоҳқунӣ ва интиҳоби минбаъдаи мавод дар мувоғиқа бо сатҳи дониши донишҷӯй имконият фароҳам меоранд. Сеюм, компютер интиҳоби вазеи намудҳои фаъолиятро дар раванди омӯзиш пешниҳод месозад. Ва дар интиҳо, таҳсилоти компютерӣ ба донишҷӯён имконияти инкишофи умумии саводнокии компютериро фароҳам меорад.

Зимни таҳлили адабиёти марбута дар доираи самтҳои воқеии фаъолияти қасбии меҳнатии ҳатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии равияи иқтисодӣ, дар мувоғиқа бо талаботи бозори меҳнат ва талаботҳо дар ҳалли масъалаҳои хочагидории иқтисодӣ дар сатҳи гуногуни иҷро ва баҳшҳои иқтисод намудҳои зерини фаъолияти қасбии ҳатмкунандагони ихтиносҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олий муқаррар гардианд. Ҷорисозии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар низоми таълимӣ ба таҳаввулоти он оварда расониданд. Рушди системаҳои мусоири истеҳсолот ва дастовардҳои илмӣ низ зарурияти баландбардории талаботҳоро нисбат ба сатҳи дониш ва гуногуншаклии салоҳиятҳои мутахассисони мусоир дар соҳаи иқтисод тақозо менамоянд.

Дар муассисаҳои таҳсилоти олии мусоир ғайр аз салоҳиятҳои анъанавӣ боз як қатор салоҳиятҳои нав ба миён омаданд, ки мутахассиси замонавии соҳибкасб бояд дорои ин салоҳиятҳо бошад. Байни ин салоҳиятҳо метавон салоҳияти иртиботӣ (маҳорати дарки мағҳум), автоматизатсионӣ (қобилият ба худомӯзӣ), иҷтимоӣ (маҳорати кор дар коллектив) ва ғ. номбар кард. Ҷойгоҳи маҳсусро салоҳияти иттилоотии мутахассис, ба монанди маҳорат ва азхудкунии технологияҳои нави иттилоотӣ ишғол менамояд.

Зарурияти татбиқи технологияҳои компютерӣ ба раванди омодасозии қасбии мутахассисони соҳаи иқтисод бо афзуншавии суръати мураккабгардии равандҳои технологӣ, зарурияти коркарди анбӯҳи бузурги маълумотҳо, бо мақсади истифодабарии натиҷаи таҳлил барои қабули қарорҳои самаранок, инчунин бартарии проблемаи «кухнашавии» босуръати донишҳо дар доираи ҷомеаи аз ҷиҳати технологӣ рушдёфта шартнок гардидааст.

Боби дуввуми диссертатсия бевосита ба пажуҳиши амалии масъалаи таҳқиқшаванда бахшида шуда, меъёрҳои зарурӣ барои ташкили таҳқиқот муқаррар гардианд.

Зимни таҳлили адабиёти марбута дар се самт меъёрҳои асосӣ муайян гардианд:

- меъёрҳои мақсадноки истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълими муассисаҳои таҳсилоти олиӣ;
- меъёрҳои татбиқи системавии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ ба раванди таълим;
- меъёрҳо ва маҳакҳое, ки нисбати технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ барои омӯзиши самараноки донишҷӯёни равияи иқтисодӣ баён карда мешаванд.

Чанбаи интихоби меъёрҳо ва маҳакҳое, ки барои интихоби технологияҳои компьютерӣ заруранд ва самаранокии раванди тайёрии мутахассисони равияҳои иқтисодиро дар муассисаҳои таҳсилоти олиӣ дар самти тайёрии маҳсуси иттилоотӣ таъмин менамоянд, дар навбати аввал аз конъюнктураи равандҳои иқтисодӣ бармеояд, ки дар ҷомеаи муосир ба амал омада, салоҳиятҳои заруриро талқин менамоянд, ки ҳар як мутахassisи соҳаи иқтисод бояд дорои онҳо бошанд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ ва корҳои озмоиши, ки дар шакли хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методӣ коркард ва пешниҳод шудаанд, аз он шаҳодат медиҳанд, ки аз ҷониби муаллифи диссертатсия таҳқиқоти дорои арзиши баланди илмиву амалӣ бо иштироки бевоситаи ў анҷом дода шудаанд. Дар корҳои бо ҳаммуалифон анҷомдодашуда саҳми муаллифи диссертатсия назаррас мебошад. Озмоиш дар шароитҳои табиӣ, яъне дар намуди пурсиши беруназаудитории донишҷӯёни соли аввали факултетҳои иқтисодии се муассисаи таҳсилоти олии ш. Душанбе гузаронида шуд.

Мазмуну муҳтаво ва хулосаҳои кори диссертатсионӣ дар мақолаҳои дар мачаллаҳои илмии тақризшаванда ва маҷмуаи маводи конференсияҳо чопшуда, дар як қатор маърузаҳои аз ҷониби муаллиф дар конфронсҳои илмӣ-амалӣ ва дар гузоришу муҳокимаҳои мунтазам дар ҷаласаҳо ва семинарҳои илмӣ-методии дар Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи А. Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон баргузоршуда ироа ва тасвиб шудаанд.

Натицаҳои мушаҳҳаси илмӣ: навгонӣ, аҳамияти илмӣ ва амалии таҳқиқоти диссертационӣ. Навгонии илмии таҳқиқот дар он зоҳир мешавад, ки муаллифи кори таҳқиқотӣ бори нахуст муносибатҳои назариявӣ ва методологӣ доир ба коркарди малакаҳо ва салоҳиятҳои донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ дар соҳаи истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар фаъолияти касбӣ таҳлил ва арзёбӣ гардидаанд.

Бори аввал вазъи умумии мавҷудаи тайёри донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ дар соҳаи истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар фаъолияти касбӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор дода шуда, тавсияҳо оид ба номгӯй ва самти рушди салоҳиятҳои зарурӣ дар донишҷӯёни равияҳои иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ коркард ва пешниҳод шудаанд.

Аҳамияти илмии таҳқиқоти диссертационии Қодиров Ҷаъфар аз навгонии илмӣ ва натицаҳои таҳқиқот бар меояд, ки нуктаҳои зерин муарриғари онанд:

- натицаҳои таҳлили вазъи муосири низоми мавҷудаи коркарди салоҳиятҳо дар соҳаи истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар фаъолияти касбии донишҷӯёни равияи иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- таҳлили вижагиҳои ихтисоснокӣ-салоҳиятнокии ҳатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олий дар самти омӯзиши донишҳо, маҳорату малакаҳои истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилоотӣ;
- натицаҳои таҳлили сатҳи мувоғиқати мазмуни амалкунандаи таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақсаду вазифаҳои азхудкуни технологияҳои касбии компьютерӣ аз ҷониби донишҷӯён;
- таҳлили вазъи амалии раванди омӯзиши технологияҳои компьютерӣ ба мутахассисони ояндаи равияи иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- натицаҳои озмоиши педагогӣ оид ба ошкорсозии сатҳи малака ва салоҳиятҳои заминавии донишҷӯёни соли якуми таҳсили факултетҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ш.Душанбе дар самти истифодабарии технологияҳои компьютерӣ ва иттилотӣ-иртиботӣ барои рушди минбаъдаи он то сатҳи зарурӣ дар фаъолияти минбаъдаи касбӣ.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки:

- бо муҳиммияти ҷамъбасти илмӣ, ки дар диссертатсия инъикос гардидаст ва хулосаҳои асосӣ дар қисмати таҳлили раванди истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди

- таълими донишчӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташаккули донишу салоҳиятҳои зарурӣ дар онҳо муайян карда мешавад;
- муносибатҳои назариявӣ-методологӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин роҳбарияти муассисаҳои таҳсилоти олии мамлакат ҳангоми коркарди барномаҳо оид ба рушди идоракунии сифати таълим дар асоси технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ, инчунин дар муассисаҳои таҳсилоти олиӣ дар раванди таълими курси маҳсус, ки бо фаъолияти таълимии омӯзгор дар шароитҳои истифодабарии технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди педагогии муассисаҳои таҳсилоти олиӣ алоқаманд аст, ба ҳисоб гирифта шуда, мавриди истифода қарор дода хоҳанд шуд.
  - амсилаи муассиру дар асоси озмоиш санҷидашударо пешниҳод менамояд, ки ба рушди маҳорату малакаҳои салоҳиятнокии ҳатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олиӣ дар самти омӯзиши донишҳо, маҳорату малакаҳои истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ мусоидат менамояд;
  - натиҷаи амалии таҳқиқот ва тавсияҳои методии таҳия ва ироашуда имконият медиҳанд, ки талаботи барномаи таълими дар самти технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар китобҳои дарсӣ таҷдиди назар шаванд;
  - роҳу усулҳо ва технологияи коркарду санҷидашудаи пешниҳодгардида метавонанд дар раванди таълими технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ мавриди истифода қарор гиранд;
  - тавсияҳои методии таҳияшуда такмили раванди таълим дар самти истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилотӣ-иртиботиро барои рушди минбаъдаи он то сатҳи зарурӣ дар фаъолияти минбаъдаи касбии мутахассисон таъмин хоҳанд кард;

Дараҷаи асосноккунии нуқтаҳои илмӣ. Аз ҷониби муҳаққиқ ба таври муфассал корҳои илмии педагогҳо ва дигар олимони ватаниву ҳориҷӣ омӯхта шудааст, ки дар онҳо ҷанбаҳои педагогии истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва ташаккули салоҳиятҳо дар соҳаи истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботии донишчӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ алоқаманд, ба таври кофӣ аз нуқтаи назари ҷанбаҳои гуногун ҳам дар сатҳи амали муҳаққиқони ҷудогона ва ҳам ташкилотҳои давлатӣ ва байналмилалӣ таҳқиқ гардида, мавриди омӯзиш қарор дода шудаанд.

Боэътимодии натиҷаҳои таҳқиқот дар он зуҳур меёбад, ки муқаррароти назариявии таҳқиқот ба таври кофӣ далелнок карда шуда, дар асоси таҳлилу арзёбии адабиёти илмӣ дар соҳаи методикаи таълим,

педагогика ва психология, кори таҷрибави озмоиши оид ба мавзуи таҳқиқот анҷом ёфтаанд.

Дастовардҳои таҳқиқот бо такя ба методологияи илмӣ, манбаъҳои гуногуни иттилооти методӣ, педагогӣ, психологӣ, таҳлилу таърифи бисёрсатҳаи мағҳумҳои асосӣ, истифодаи мақсадноки методҳои ҳамдигарро мукаммалкунандай таҳқиқотӣ, ки ба ҳадаф, предмет, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мувофиқанд, таъмин карда шуданд.

Натиҷаҳои таҳқиқот шахсан аз ҷониби муаллиф ва ё бо иштироки бевоситай ӯ анҷом дода шудаанд. Корҳои таҷрибавӣ-озмоиши таҳқиқот дар пояти Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ДМТ), Донишгоҳи Славянини Русия ва Тоҷикистон (ДСРТ) ва Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон (ДДМИТ), анҷом дода шудаанд. Дар таҳқиқоти таҷрибавӣ-озмоиши беш аз 45 омӯзгор ва 396 донишҷӯён ҷалб карда шудаанд.

Мазмуну муҳтаво ва хуносаҳои кори диссертационӣ дар мақолаҳои дар маҷаллаҳои илмии тақризшаванда ва маҷмуаи маводи конференсияҳо чопшуда, дар як қатор маърузаҳои аз ҷониби муаллиф дар конфронсҳои илмӣ-амалӣ ва дар гузоришу муҳокимаҳои мунтазам дар ҷаласаҳо ва семинарҳои илмӣ-методии дар Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи А. Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва дигар муассисаҳои таҳсилоти олии қасбӣ баргузоршуда муҳокима ва мавриди озмоиш қарор дода шуданд.

Аз ин лиҳоз, асосҳои методологӣ ва назариявии таҳқиқоти Қодиров Ҷаъфар ягон шубҳаангез набуда, боэътиҳод ва боварибахшанд. Муаллифи диссертасия дониши ҳуби назариявӣ дошта, дорои қобилияти таҳлилу таҷзия намудани натиҷаҳои таҳқиқот аст, андешаву назари илман асосноки ҳудро пешниҳод намудааст, ки ба ҳаллу фасли масъалаҳои мубрами истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ равона карда шудаанд. Инчунин он аз муқаррароти назариявӣ аз педагогика ва психологияи муҳити таълимӣ, таҳқиқоту тағсирҳо оид ба назария ва методикаи иттилоотиқунонии таҳсилот, истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ дар раванди таълим, истифодабарии ТИИ дар таҳсилоти олии қасбӣ, инчунин назарияҳо оид ба муносибати фаъолонаю салоҳиятнок ва гайра иборат мебошанд.

Дар кори илмӣ инчунин принципу усулҳои умумиилмӣ: принципҳои мунтазамӣ, маҷмӯӣ, таъриҳӣ, илова ва бардавомӣ, муносибати субъективиу фаъолиятӣ, инчунин усулҳои илмӣ, ба мисли таҳлил, синтез, индуксия, тарҳ ва ғ. истифода шудаанд.

Пояи таҳқиқотӣ ва татбиқи амалии нуқоти илмӣ, методҳои илмӣ-

таҳқиқотӣ, корҳои анҷомдода дар ҳар як давраи таҳқиқот, мантиқи фикрронӣ ба талабот ҷавобгу мебошанд.

Муаллифи диссертатсия тавассути баргузории корҳои таҷрибавӣ-озмоиши собит сохтааст, ки хусусиятҳои истифодаи ТИК ва технологияҳои компютерӣ дар тайёр кардани мутахассисони равияҳои иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамояд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва тавсияҳои пешниҳодшударо мумкин аст, ҳамчун муносибатҳои назариявӣ-методологӣ аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин роҳбарияти муассисаҳои таҳсилоти олии мамлакат ҳангоми коркарди барномаҳо оид ба рушди идоракуни сифати таълим дар асоси ТИИ, инчунин дар муассисаҳои таҳсилоти олиӣ дар раванди таълими курси маҳсус, ки бо фаъолияти таълимии омӯзгор дар шароитҳои истифодабарии ТИИ дар раванди педагогии муассисаҳои таҳсилоти олиӣ алоқаманд аст, ба ҳисоб гирифта шуда, мавриди истифода қарор дода ҳоҳанд шуд.

Баҳогузории ягонагии доҳилии натиҷаҳои бадастомада. Ягонагии натиҷаҳои бадастомадаро аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ риоя гардидани муҳлати марҳалаҳои таҳқиқот, мавриди истифода қарор додани методҳои мувоғиқ ба объект, мавзуъ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, интиҳоби дурусти миқдору ҳаҷми гурӯҳҳои озмоиши, имконияти воқеии тасвиби озмоиш дар амалияи таълиму тарбия таъмин намудаанд.

Автореферати диссертатсия дар сатҳи хуб таҳия гардида, ба мазмуни диссертатсия мувоғиқ ва тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад. Мақолаҳои нашрнамудаи унвочӯй муҳтавои асосии таҳқиқоти диссертациониро инъикос мекунанд.

Эродҳо ба кори диссертационӣ. Дар баробари дастовардҳои муҳимми зикршуда, диссертатсия ва автореферати он аз камбудиву норасоиҳо низ ҳолӣ нест, ки зикри онҳо барои бартараф кардани камбудихо ва такмили минбаъдаи таҳқиқоти диссертационӣ муфид ҳоҳад буд, аз ҷумла:

1. Дар муқаддимаи диссертатсия, маҳсусан дар қисмати “Мубрамии мавзуи таҳқиқот” маълумот зиёд оварда шудааст, ки ихтисори як қисмати он ба манфиати кор ҳоҳад буд.
2. Дар зерфасли 2-юми боби дуюми диссертатсия намудҳои асосии фаъолияти қасбии ҳатмкунандагони ихтисосҳои иқтисодии муассисаҳои таҳсилоти олиӣ ҳамагӣ 7 ихтисос пешниҳод карда шудааст, ки ба ақидаи инҷониб хело кам мебошад. Муаллифи

диссертатсия агар номгўйи бештари ихтисосҳои иқтисодӣ, ки мутахассисони ин ришта дар муассисаҳои таҳсилоти олии кишвар омода мешаванд номбар мекард, бехтар мебуд.

3. Дар диссертатсия тавсифоти салоҳиятнокии касбии хатмкунандагони факултетҳои иқтисодӣ дар самти дониш, маҳорату малакаҳои истифодабарии технологияҳои компютерӣ ва иттилоотӣ-иртиботӣ, ки дар меҳвари васли салоҳиятҳои умуми иқтисодӣ ва истифодабарии ТКИИ нуҳуфтаанд, аз ҷониби муаллиф ба таври мукаммалу густурда таҳлилу тафсир нашудааст.
4. Дар матни диссертатсия ва автореферати он ғалатҳои грамматикӣ, имлой ва техникӣ ба назар мерасад, ки ислоҳ меҳоҳанд.

Бояд зикр кард, ки норасониву ғалатҳои зикргардида ба арзиши илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ ба ягон ваҷӯҳ халал ворид намесозанд.

ХУЛОСА

Диссертатсияи Қодиров Ҷаъфар Ашӯрович дар мавзуи “Асосҳои педагогии омӯзиши технологияҳои компютерӣ ба донишҷӯён-мутахассисони ояндаи равияҳои иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомномаи Шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии чопшуда доир ба мавзуи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он Қодиров Ҷаъфар Ашӯрович сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Тақриз аз тарафи эксперт, мудири кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи байналмилалии забонҳои ҳориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улугзода, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Ошимова Маҳбуба мураттаб шудааст.

Тақриз ба диссертатсияи Қодиров Ҷаъфар дар мавзуи “Асосҳои педагогии омӯзиши технологияҳои компютерӣ ба донишҷӯён-мутахассисони ояндаи равияҳои иқтисодӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, аз ҷониби мудири кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи байналмилалии забонҳои ҳориҷии Тоҷикистон

ба номи С. Улугзода тартиб дода шуда, дар ҷаласаи кафедра 7 апрели соли 2023, таҳти қарори №9 муҳокима гардидааст.

Дар ҷаласаи кафедра иштирок доштанд: 11 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 11 нафар, «муқобил» - нест, «бетараф» - нест.

Суратҷаласаи № 9 аз 7.04.2023.

Раиси ҷаласа профессори кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улугзода

Ашуроҷа Д.

Эксперт номзади илмҳои педагогӣ, дотсент мудири кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улугзода

Ошимова М.М.

Котиби ҷаласаи илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улугзода

Шарифов М.

Имзои Д. Ашуроҷа, М. Ошимова ва М. Шарифов -ро тасдик мекунам.

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои маҳсулоти

ДБЗХТ ба номи Сотим Улугзода

«____» ____ соли 2023

Юсупова Б.Ғ.

Нишонӣ: 734019. ш.Душанбе, кӯчаи Муҳаммадиев, 17/6.

Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улугзода.

Тел.: +992 372325000

Факс: +992 372325003

Сомона: www.ddzt.tj

07.04.2023